Sisi ni wa muhimu

Tuthamini

Mwongozo kwa mashirika juu ya ushiriki wa maana na wa kimaadili wa vijana wanaoishi na VVU katika mwitikio wa VVU

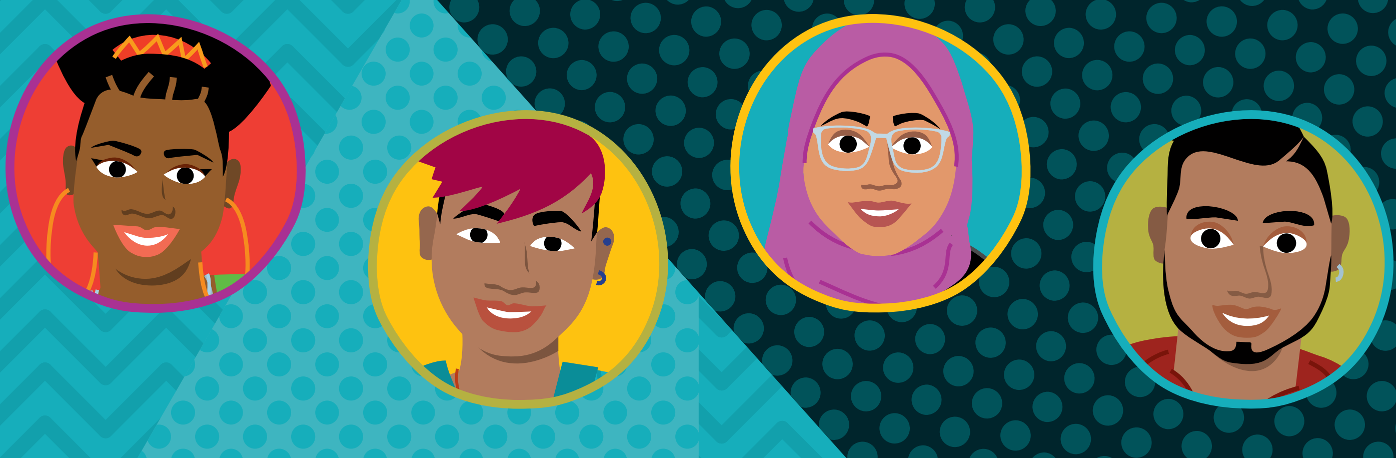

MTANDAO WA KIMATAIFA
WA VIJANA WANAOISHI
NA VVU

SHUKRANI

Mtandao wa Kimataifa wa Vijana Wanaoishi na VVU (Y+ Global) unawashukuru sana vijana kutoka sehemu mbalimbali za ulimwengu kwa kuchangia mawazo yao katika mwongozo huu. Tungependa kutoa shukrani kwa wale waliotoa muda wao wa thamani kwa kuhojiwa na kushiriki katika majadiliano ya vikundi na mijadala kwenye mitandao ya kijamii. Shukrani zetu za dhati kwa wajumbe wa kamati ya uongozi ambao wamejitolea muda wao kufanya kazi pamoja ili kuunda hati na zana zake na kuhakikisha kwamba sauti za vijana ndio kiini cha kazi hiyo- Georgie Wallis, Anmar Khalid, Eddy Rudram, Joshua Oliyo, Martha Clara Nakato na Beatrix Vas. Shukrani za pekee kwa Mercy Shibemba na Magda Conway kwa mchango wao muhimu kwenye mwongozo.

Tungependa kuishukuru timu iliyoongoza mradi; Cedric Nininahazwe, Daren Paul Katigbak, Tinashe Rufurwadzo, Igor Kuchin na wafadhili wetu, ViiV Healthcare kwa msaada na mwongozo wao. Shukrani za pekee kwa Bakita Kasadha na Renatta Langlais ambao walitusaidia katika hatua za awali za mradi ikiwa ni pamoja na maendeleo ya pendekezo la ruzuku. Mwisho kabisa, kipande cha kazi hii kisingekamilika bila msaada wa kiufundi kutoka kwa washauri wetu wa - Kate Iorpenda na Pascal Akahome, na mbunifu wetu wa picha, Garry Robson.

> "Niliombwa kuwasilisha katika mkutano
> Zambia nilikuwa na notisi ya wiki moja tu,
> lakini nilitayarisha nilichoenda kukisema.
> Nilipofika pale nilijiona nimeorodheshwa kwenye
> mpango kama kutoa 'ushuhuda' kuhusu kuishi na VVU.
> Nilikuwa nina wasiwasi kuhusu hilo lakini nilifanya hivyo.
> Sikuwa na uwezo wa kusimama na kusema hapana."

Kijana kutoka Zimbabwe

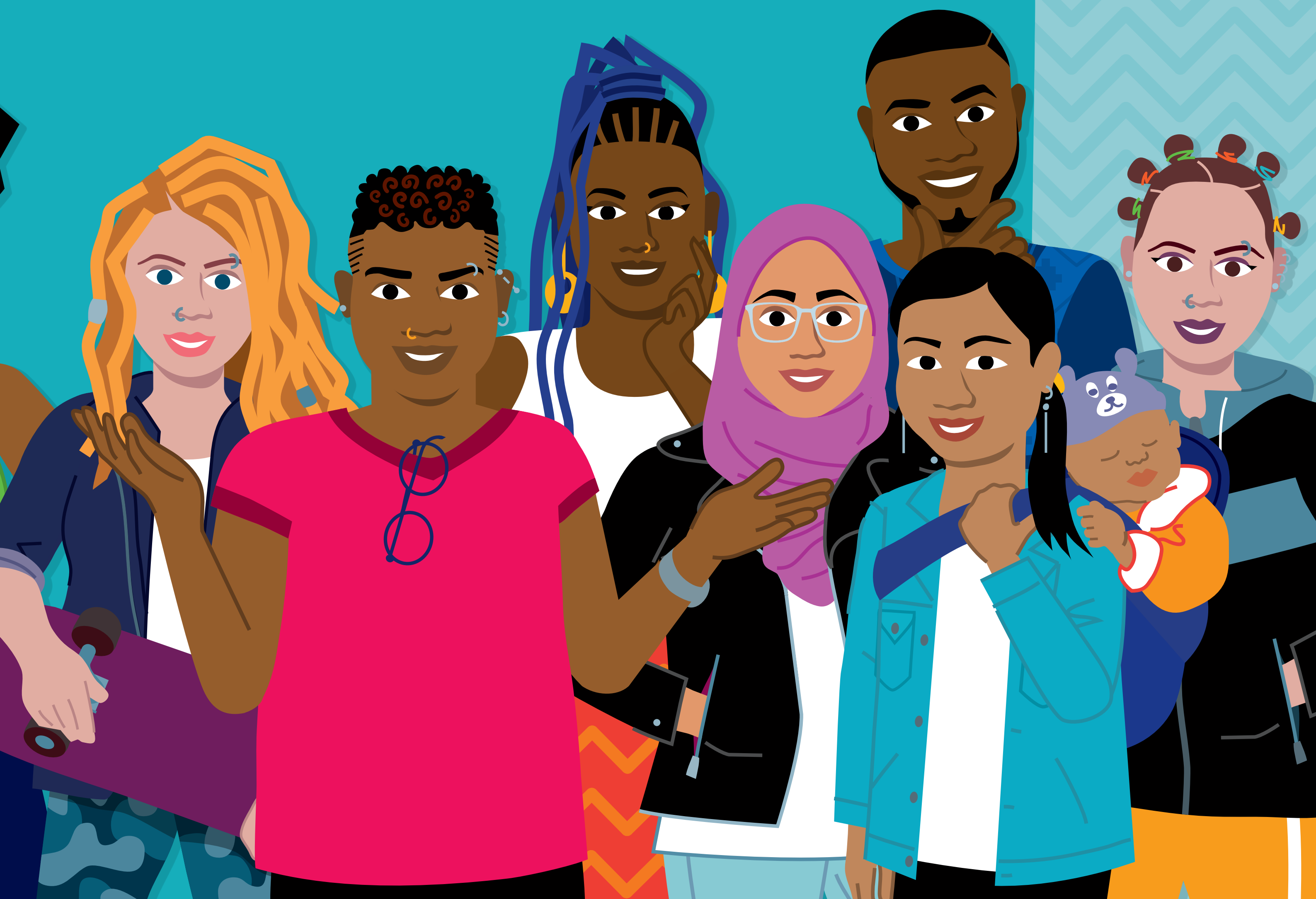

KUHUSU MWONGOZO

Mwongozo huu ni upi?

Mwongozo huu umeandaliwa na Mtandao wa Kimataifa wa Vijana wanaoishi na VVU (Y+ Global – www.yplusglobal.org) ili kusaidia mashirika kufanya kazi kwa maana na kwa ufanisi zaidi na vijana wanaoishi na VVU (YPLHIV) na kuhakikisha kwamba mchango wao unaleta mabadiliko na kwamba wanasaidiwa wakati wa mchakato huu. Ni kwa mashirika yote yanayofanya kazi na vijana wanaoishi na VVU ikiwa ni pamoja na wafadhili, mashirika ya kimataifa, mashirika yasiyo ya kiserikali, idara za serikali, mashirika ya utekelezaji, utetezi na mashirika ya vyombo vya habari.

Mwongozo huu unaweka:

- Asili ya mradi huu
- Muhtasari wa ushiriki na kanuni za ushiriki wa maana na wa kimaadili
- Mada saba muhimu kwa mashirika kuzingatia
- Chombo cha kutathmini maendeleo ya shirika

Simulizi zetu na uzoefu zinapatikana katika mwongozo huu. Inatoa hatua zinazopendekezwa kwa mashirika yanayofanya kazi na vijana ili kuhakikisha ushiriki wetu wa maana na wa kimaadili na mchango katika mwitikio wa VVU. Aidha, kama inavyopaswa kuwa katika msingi wa kazi zote za watoto na vijana walio katika mazingira magumu, michakato na taratibu za kuhakikisha kila jitihada inafanywa ili kupunguza hatari ya unyanyasaji, unyonyaji au madhara wakati wa kufanya kazi na YPLHIV.

Kwa miaka mingi, kumekuwa na dhamira ya kuongeza ushiriki wa vijana katika kuunda mwitikio wa kimataifa wa VVU. Wawili kati ya kila maambukizi mapya saba ya VVU duniani kote mwaka 2019 walikuwa miongoni mwa vijana (miaka 15-24)[1]. Kwa hivyo, ushiriki wetu ni muhimu katika kupunguza viwango vya maambukizi ya VVU na kuboresha ubora wa maisha na upatikanaji wa matibabu kwa YPLHIV, kwa mifano ya huduma inayotokana na uzoefu na mapendekezo ya YPLHIV. Kama vijana walioathirika moja kwa moja na janga la VVU,

1. UNAIDS (2021) *Vijana na VVU*

tuna uzoefu na mawazo ya kusaidia kuwaongoza majibu, kutambua masuala ya kipaumbele na kuelewa namna bora ya kuwafikia na kuwashirikisha vijana wengine. Tuna nguvu na shauku kwa kazi hii lakini jinsi mashirika yanavyoshirikiana nasi na jinsi tunavyo chukuliwa ni muhimu ili kupata matokeo bora zaidi.

Mwongozo huu unalenga kufanya kazi na vijana wanaoishi na VVU wenye umri wa miaka 18-24 ambao wanajishughulisha kama watetezi, wanaharakati, watafiti na watekelezaji ndani ya programu. Kundi la kimataifa la vijana limetengeneza mwongozo huu, lakini tunatambua kuwa vijana ni wa aina mbalimbali, na uzoefu wao utatofautiana kulingana na umri, utambulisho wa kijinsia, mwelekeo wa kijinsia, nchi ya asili na mazingira na kuna hadithi zaidi na uzoefu wa kujifunza tunaposonga mbele.

Ni kwa ajili ya nani?

Mwongozo huu ni kwa mashirika yote yanayofanya kazi na YPLHIV katika kusaidia utetezi na uanaharakati wao; kama washirika katika utafiti; utekelezaji ndani ya programu na kama wazungumzaji katika mikutano.

Imeundwa ili kusaidia mashirika kutafakari juu ya kazi yao na vijana na kuwasaidia kubadili utendaji wao ili kuunda ushirikiano na ushirikiano wa maana na wa kimaadili.

Muktadha wa kimataifa:

‘Hakuna chochote kuhusu sisi, bila sisi’

Kuna ongezeko la matarajio kwamba shirika lolote linalofanya kazi kuboresha uchukuaji wa huduma za VVU na usaidizi kwa vijana wanaoishi na VVU linapaswa kusikiliza uzoefu wa vijana ili kusaidia kufafanua, kubuni na kutekeleza huduma. Matokeo ya nyaraka kadhaa za mwongozo na mapendekezo yameandaliwa ili kushauri jinsi hili linapaswa kufanyika. Hata hivyo, machapisho machache kati ya haya yanaonyesha uzoefu wa vijana wenyewe na, licha ya kushiriki mara kwa mara, mara nyingi sana tunaripoti kuhisi **hatufai**, **tumenyonywa** au **kutumiwa**.

Licha ya idadi kubwa ya mashirika kutia saini kwenye taarifa za kimataifa au kuidhinisha mifumo ya 'ushiriki wa maana wa vijana', bado kuna kazi zinazopaswa kufanywa ili kuhakikisha mashirika yanatimiza wajibu wao wa kutunza katika kuwalinda vijana na kufanya kazi kwa njia za kuhakikisha vijana wanaweza kushiriki kikamilifu.

Maneno ‘hakuna lolote kuhusu sisi, bila sisi’ yanaendelea kuwa na wito wenye nguvu unaotumiwa na wanaharakati wengi vijana kuhakikisha kuwa vijana wanashirikishwa katika michakato ya kufanya maamuzi ambayo huathiri maisha yetu. Y+ Global inatumai kuwa mwongozo huu utahimiza mashirika kutafakari juu ya kazi yao na vijana wanaoishi na VVU na kutoa mapendekezo ya wazi, maalumu na ya vitendo kulingana na uzoefu wetu. Mwongozo unawasilisha vitendo tunavyotaka kuona na taratibu ambazo lazima ziwepo ili kuhakikisha kuwa kufanya kazi na vijana wanaoishi na VVU ni maadili na maana, - kazi ambayo ni muhimu kwa vijana, ina madhumuni na matokeo yanayoonekana, inaonyesha viwango vya juu vya heshima, ulinzi na ushirikiano ili kuhakikisha vijana wanaoishi na VVU wanasaidiwa na kushirikishwa ipasavyo.

Mwongozo ulitengenezwaje?

Mwongozo huu umeandaliwa kwa kushauriana na YPLHIV kutoka duniani kote, ambao wametoa ushauri na mapendekezo kuhusu masuala ambayo ni muhimu zaidi kwao. Umetengenezwa kwa kuzungumza moja kwa moja na zaidi ya watu 30 wanaoishi na VVU, na pia kukusanya uzoefu kutoka kwa watu wengi zaidi kupitia vituo vyetu vya mitandao ya kijamii. Muundo na mada za mwongozo huu zimechangiwa na mawazo na mapendekezo ya kamati ya uongozi ya vijana 8 YPLHIV ambao wamesimamia mradi.

Haja ya mwongozo huu ilitambuliwa hapo awali mnamo 2018, wakati kikundi cha wanaharakati wa vijana walikusanyika London ili kuchunguza maswala muhimu ya kimataifa kwa YPLHIV. Wale waliohudhuria Mradi wa Upeo wa Wanaharakati na Watetezi wa Vijana walikuwa wawakilishi kutoka maeneo yote ya dunia, wote walikuwa wanaishi na VVU na wawakilishi wa mitandao au mashirika ya kikanda. Kundi hili tofauti lilijumuisha waliozaliwa na VVU, wanachama wa jumuiya ya LGBTIQ+, vijana wanaotumia dawa za kulevya, vijana wanaouza ngono na vijana wenye ulemavu.

Mkutano huo ulisababisha wito wa kubadili jinsi YPLHIV wanavyoshughulika ndani ya nchi, kikanda na kimataifa, na haja ya kuhakikisha kuwa tuko salama, tunaheshimiwa na kuthaminiwa. Ripoti* utoka kwa mkutano huu ilitoa pendekezo la msingi kwamba miongozo inahitaji kutayarishwa na YPLHIV juu ya ushiriki wetu wa maana na wa kimaadili.

* www.yplusglobal.org/resources/we-matter-value-us

Misingi ya maana na ushiriki wa kimaadili

Kupitia kazi yetu ya mashauriano, mada saba kuu ziliibuka ambazo kwa pamoja tunaamini zinaunda msingi wa mfumo wa maana na wa kimaadili wa kuwashirikisha vijana wanaoishi na VVU.

1. KUWAWEKA VIJANA SALAMA
2. KUTHAMINI MCHANGO WA VIJANA
3. KUHAKIKISHA UWAKILISHI WA MAKUNDI MBALIMBALI YA VIJANA
4. KUTOA MSAADA
5. KUJENGA USHIRIKIANO MZURI (CHANYA) BAINA YA VIJANA
6. UWEKEZAJI KWA VIJANA NA UENDELEVU WA MASHIRIKA YANAYOONGOZWA NA VIJANA
7. KUENDELEZA UWAJIBIKAJI MKUBWA KWA VIJANA

Mfumo huu utafuatwa katika mwongozo wetu, ukiambatana na tafiti fupi kutoka kwa vijana zinazoonyesha utendaji mzuri na mbaya. Tunatumai kuwa mifano hii na orodha hakiki za kila sehemu zinaweza kukuza hatua mahususi kwa mashirika kuchukua wakati wa kufanya kazi na vijana. Orodha za ukaguzi katika mwongozo huu zimegeuzwa kuwa kadi ya alama ambayo mashirika yanaweza kutumia kujitathmini na kuna moja ya vijana kutumia ili kupata mashirika.

Mwongozo huo unaambatana na seti ya nyenzo za mashirika na vijana zinazopatikana kwenye tovuti ya Y+ (www.yplusglobal.org/resources/we-matter-value-us) kuwa ni pamoja na;

- Mwongozo kwa vijana juu ya nini cha kutarajia kutoka kwa mashirika
- Kadi za alama za kutathmini jinsi mashirika yanavyofanya kazi vizuri na vijana
- Muhtasari wa ushiriki

Tunaona uwajibikaji huu mkubwa kama ufunguo wa kuhakikisha ubia salama, endelevu na wenye ufanisi na vijana na mashirika yanayoongozwa na vijana.

Jinsi ya kuwashirikisha YPLHIV kimaana na kimaadili: Mambo saba muhimu

> "Tulipata fursa ya kubuni na kubadilisha mambo sio tu kupinga dhidi ya mambo ambayo tayari yameamuliwa"

Sehemu hii inaangazia yale tuliyopata kupitia mashauriano yetu na matokeo na hatua tunazoamini mashirika yanahitaji kuweka ili kuhakikisha ushiriki wa kimaadili na wenye maana wa YPLHIV.

Nadharia na mifano ya ushiriki imekuwa msingi wa maendeleo mazuri ya jamii kwa miaka mingi, kuhakikisha watu binafsi na jamii wanaweza kupata taarifa na kushawishi maamuzi yanayoathiri maisha yao.

Mitindo ya ushiriki imeandaliwa na kujadiliwa kwa muda mrefu lakini kwa kawaida inakuza umiliki na kujitolea kwa jumuiya, na ushiriki hai wa wananchi wa eneo hilo, katika mipango na maendeleo ya sera.

KUSHIRIKI NI HAKI NA NI LAZIMA:

- **Uwazi na taarifa –** vijana wanafahamishwa kuhusu mchakato huo na madhumuni yake.
- **Kwa hiari –** vijana wanaelewa kuwa ni chaguo lao kushiriki, na wako huru kuacha au kujiondoa wakati wowote. Hiari haimaanishi kutolipwa.
- **Heshima –** vijana wanasikilizwa na michango inathaminiwa.
- **Husika –** maudhui ni muhimu kwa maisha ya vijana.
- **Ujumuishi –** mchakato unaheshimu utofauti na hutafuta njia tofauti za kushirikisha na kukusanya maoni kutoka kwa vijana mbalimbali.
- **Inasaidiwa na mafunzo –** mashirika yanafunzwa kufanya kazi na vijana na vijana wanapewa msaada na mafunzo kama sehemu ya mchakato.
- **Kuwajibika –** maoni ya vijana yanachukuliwa kwa uzito na yanaweza kuathiri maamuzi. Vijana hupokea maoni ya matokeo, maamuzi, na hatua zinazofuata.
- **Salama na nyeti kwa hatari –** mchakato unazingatia hatari yoyote kwa vijana kwa kutathmini michakato na kuhakikisha nafasi ni salama, siri na kutoa msaada kwa vijana.

Kanuni hizi[2] ni muhimu kwa jinsi tunavyofanya kazi na vijana wote na ni muhimu katika kila moja ya mada 7 muhimu kutambuliwa katika mradi huu kama msingi wa maana na ushiriki wa kimaadili.

Kwa majadiliano ya kina juu ya ushiriki soma **muhtasari wa ushiriki** (www.yplusglobal.org/resources/we-matter-value-us).

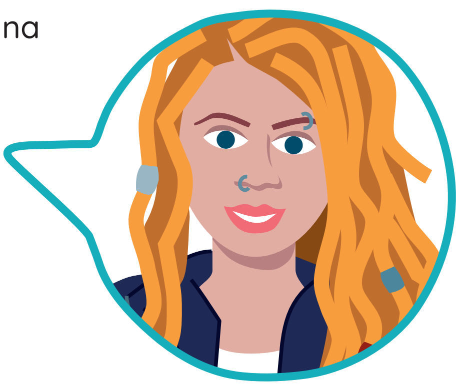

2. *Mkataba wa Umoja wa Mataifa wa Haki za Mtoto* (2009): *Maoni ya Jumla No 12 - Haki ya kusikilizwa*

1 KUWEKA VIJANA SALAMA

> "Ilikuwa ni mara yangu ya kwanza kusafiri kwenda kwenye mkutano; Niliachwa katika jiji lisilo na usaidizi na hakuna mahali pa kulala."

Kijana, Uganda

Wajibu muhimu zaidi wa shirika wakati wa kufanya kazi na vijana ni 'wajibu wako wa kuwatunza' kuweka watoto na vijana salama kutokana na madhara. Kushirikisha vijana katika programu zako, sera na kazi ya utetezi inaweza kuongeza mfichuo wao kwenye hatari na ni wajibu wako kwa:

- Kuhakikisha umetathmini na kuchukua hatua kuzuia au kupunguza hatari
- Kuwafunza na kuwaelimisha wafanyakazi wako juu ya kuwatunza vijana salama na hatua gani za kuchukua tukio au madai yakitokea
- Hakikisha vijana wanaohusika hawapaswi kudhurika na kinachofanyika lazima kiwahusu.

Shirika lako linahitaji kuwa na sera ya ulinzi ambayo ni chombo muhimu katika mafunzo na maandalizi ya wafanyakazi. Unaweza kuona sampuli ya sera hapa: www.yplusglobal.org/resources/we-matter-value-us.

Kwetu sisi kulinda ni kulinda afya ya kijana na ustawi ili kuzuia madhara, unyanyasaji na kutelekezwa. Ni sehemu ya wajibu wa shirika wa kutunza wakati wa kufanya kazi na vijana na kitu ambacho kila mtu anapaswa kuwajibika.

Vijana walisema nini:

Kujisikia salama

Kama vijana tumejikuta kwenye hafla ulinzi wa usalama wetu haukufanyika ipasavyo, tunatarajiwa kufika katika maeneo mapya usiku tukiwa tumechelewa bila pesa na habari chache kuhusu eneo tulipo. Wakati fulani hatupewi taarifa za hatari zinazoweza kutokea katika muktadha fulani kama vile maeneo yasiyo salama, sheria za mitaa au mitazamo kwa makundi maalumu na hatupewi taarifa za jinsi ya kupata usaidizi.

Baadhi yetu tumehisi kulazimishwa au chini ya shinikizo wakati wa matukio au mikutano ya kufanya mambo ambayo hatuyafurahii, kama vile kushiriki habari zangu binafsi hadharani au kuwa na picha au kutoa taarifa zetu bila ruhusa. Tunaweza hata kujikuta kwenye mijadala ambapo watu wanatushinikiza kwa maelezo ya kibinafsi, vurugu au unyonyaji bila utaalamu katika ushauri na hakuna msaada wa kutosha unaotolewa.

KESI MAFUNZO:

Mtetezi kijana alialikwa mkutano huko Glasgow, Scotland. Shirika lilipanga kumlipia usafiri wa ndege, lakini hawakufikiria mambo kama kusafiri hadi uwanja wa ndege, au kutokauwanja wa ndege hadi ukumbini. Alikuwa kijana na hakuwa na uzoefu wa safiri. Hakuwa na jinsi ya kuweza kufanya mizunguko na hakukuwa na mtu wa kumpeleka kwenye uwanja wa ndege.

> "Inatokea sana ambapo vijana wanaalikwa kuwa sehemu kwa ajili ya tukio lakini hawawajali hata kidogo."

KESI MAFUNZO:

Mtetezi kijana kutoka Dominika aliripoti hali ambapo mtandao wa kimkoa ulikuwa unabuni mradi wa kujipima. Walikuwa na mkutano na mdau kujadili suala hili na mtandaowake ulialikwa. Wakati wa kuitwa, mmoja wa waandaaji alisema watu wanaoishi na VVU pekee ndio wanapaswa kuzungumza juu ya suala hili na wanapaswa kujitambulisha wanapoitwa.

Ni muhimu sana kuwa na sera na itifaki zinazo tathmini hatari kabla ya kujihusisha na vijana. Inakuruhusu kupunguza hatari, kuzungumza na kijana kuhusu hatari zilizopo ili kuwatayarisha na kuhakikisha msaada wanaohitaji unatolewa.

Wafanyakazi wanaofanya kazi na vijana wanapaswa kufundishwa ipasavyo, wawe wamewahi kuhakikiwa ipasavyo na kufahamishwa wajibu wao chini ya sera ya ulinzi kuhusu mwingiliano wao na vijana. Wanahitaji kufikiria juu ya maeneo muhimu ya hatari au yaliyoathirika kama vile kusafiri lakini pia masuala ya mwingiliano na wengine, fursa za matumizi mabaya ya madaraka, nguvu, kunyanyasa vijana kimwili, kiakili au kihisia.

Wajibu wa shirika wa kutunza wakati wa kuwashirikisha YPLHIV unapaswa pia kujumuisha athari zinazowezekana kwa vijana kushiriki katika hafla au mikutano ambapo wanaulizwa kuwasilisha simulizi zao kibinafsi au kuulizwa maswali kuhusu hali yao ya VVU, kufiwa na familia, na uzoefu wa unyanyasaji. Hii inaweza kusababisha dhiki au kuwaumiza vijana, hasa wale wanaozungumza au kushiriki kwa mara ya kwanza. Ni muhimu mashirika kuandaa msaada na kufahamu matukio au vichochezi vinavyoweza kuwa na athari kwa kijanana na kuwa tayari kutoa msaada wa kibinafsi na kisaikolojia.

ORODHA

- Kuwa na **sera ya ulinzi**, na ikiwa tayari unayo, hakikisha marejeleo hufanya kazi moja kwa moja na vijana na hupitiwa kila mwaka na kusasishwa.
- **Zingatia wajibu wako wa kutunza** na masuala ya usalama na usalama wa kijana.
- **Hakikisha wafanyakazi wanaofanya kazi moja kwa moja na vijana wanachunguzwa –** tekeleza ukaguzi wa mandhari, ukaguzi wa polisi, marejeo.
- **Kutoa mafunzo kwa wafanyakazi juu ya kufanya kazi na vijana na kulinda –** kutambulisha, kulinda sera, taratibu za kuripoti, majukumu ya wafanyakazi.
- **Fanya tathmini ya hatari** inayoangalia mazoea salama ya kufanya kazi, usafiri,usindikizaji, malazi salama, msaada wa kifedha na kibinafsi. Unaweza angalia mfano wa tathmini ya hatari hapa: www.yplusglobal.org/resources/we-matter-value-us
- **Weka hatua zilizoainishwa ili kumlinda kila kijana ili kuhakikisha vijana wako salama,** na hawako hatarini kwa hatari, unyonyaji au unyanyasaji unapofanya kazi nao shirika lako.
- **Toa habari kwa vijana** kama ungefanya kwa wafanyakazi kwenye safari na kuwakilisha shirika. Hii inapaswa kujumuisha sera ya ulinzi na mtu aliyetajwa anayehusika na ulinzi na jinsi wanapaswa kuripoti yoyote wasiwasi.
- **Hakikisha unaomba kibali kamili** kuhusu ushiriki wa vijana. Kuwa wazi juu ya matumizi ya nyenzo, ni nani anayeweza kuiona, kile wanachoalikwa kufanya na taarifa wanazotarajiwa kushiriki. Endelea kuhakikisha idhini ya muda kwa matumizi ya maneno au picha za kijana kama hali zao zinaweza kubadilika.
- **Toa taarifa kuhusu usaidizi wa kibinafsi** na ushauri ambao wanaweza kufikia, habari juu ya washauri, ushauri na usaidizi mwingine.
- **Hakikisha msaada wa vitendo** unatolewa kwa vijana wanaosafiri kwa mawasiliano, bima, fedha, vifaa, visa, malazi ili kuhakikisha kuwa wanaweza kutekeleza kazi zao salama.
- **Toa ushauri** ili kuhakikisha vijana wanaweza kufaidika zaidi na fursa za mafunzo.

2 'UNASIKILIZA? KUTHAMINI MCHANGO WA VIJANA

> "Nithamini kwa kile ninacholeta, sio hali yangu ya VVU"
>
> *Kijana Zimbabwe*

Cha kusikitisha ni kwamba kama vijana mara nyingi hatusikilizwi, tunaombwa maoni lakini tunaona hatua chache kulingana na mawazo hayo. Sisi kama vijana tuna haki ya kusikilizwa na kushiriki katika maamuzi yanayohusu maisha yetu. Lakini hii haipaswi kuwa sababu pekee kwa mashirika kufanya kazi na vijana. Vijana huleta mitazamo ya kipekee, uelewa wa mambo ambayo ni muhimu sana kwetu na kwa wenzetu, pamoja na shauku, na dhamira ya kufanya mabadiliko. Vijana wanaweza kutambua changamoto, kutambua fursa, na kuunda ufumbuzi unaofaa.

Tunajua vizuri zaidi kuliko mtu yeyote jinsi ya kuwafikia vijana waliokosa kazi, jinsi ya kufanya mambo ya kuvutia na ya kufurahisha ili kuhakikisha vijana wanajishughulisha, na kuelezea aina za ushirikiano wanaotaka kujihusisha na mashirika. Ni muhimu kwamba mashirika yafanye kazi ndani ya sekta ya afya ya jinsia na uzazi na VVU kutambua na kuthamini mchango wa unaotolewa na YPLHIV.

Vijana walisema nini:

Je, unasikiliza?

Kama vijana uwezo wetu mara nyingi hauthaminiwi, sifa na ujuzi wetu hupuuzwa. Tunawasilishwa na kazi ambayo tayari imeundwa na tayari kutekelezwa na tunaombwa kufanya hivyo uchukue mipango na uifikishe jinsi watu wengine wanavyotaka. Sisi ni wakualikwa kwenye mikutano kushiriki hadithi, lakini mwishowe kuhisi kupuuzwa, au kutothaminiwa na mialiko kuchelewa kutumwa; na kupewa maneno ya kusema kwa niaba ya mashirika na ikiwa tunakataa, hakuna uwezekano wa kualikwa tena.

KESI MAFUNZO:

Mtetezi kijana kutoka Nigeria alisema kwamba alikuwa na uzoefu mzuri kufanya kazi na idara ya serikali na ushirikiano wa mashirika yasiyo yakiserikali. Aidha, walithamini ujuzi na maoni yake, kutolewa kwa malipo kwa wanaohudhuria mikutano yao na muhimu zaidi, kutolewa nafasi salama kwa jumuiya ya LGBTIQ+ ndani serikali kuwa uhuru.

> "Nilithamini zaidi ukweli kwamba mimi nilikuwa na nafasi kubwa ya kujifunza, na ujuzi wangu ulithaminiwa na kutumiwa."

KESI MAFUNZO:

Mtetezi kijana kutoka Uganda, alisema kuwa katika uzoefu wake, baadhi ya taasisi za wafadhili na mashirika ya kimataifa hayathamini ujuzi wa vijana. Wangependelea zaidi mashirika mengine kujihusisha na mashirika yanayoongozwa na vijana. Alieleza jinsi shirika lilifadhiliwa kiasi kikubwa cha fedha kwa ajili ya sehemu ya ushiriki wa vijana, lakini vijana walishiriki kama watu wa kujitolea na kutoa sehemu ya pesa kwa shirika la vijana.

ORODHA

- **Chukua muda kusikiliza –** mara nyingi vijana huja na mtazamo wa kipekee au jambo ambalo huenda hukuliwaza hapo awali, tunawaelewa vijana na tuna mawazo.
- **Tuwe waaminifu na wawazi** kuhusu vijana watakavyohusika na kiwango cha ushawishi tutakachokuwa nacho. Kuwa wazi kuhusu mahali ambapo kuna fursa za kufanya maamuzi ambayo ni ya maana na kuhakikisha kuwa hatutumiwi kwa njia ya hila.
- **Tuhusishe tangu mwanzo –** tuna ujuzi na uzoefu wa kusaidia kubuni kitu chenye ufanisi na endelevu. Tuletee mapema ili tusaidie kutengeneza mchakato.
- **Panga ushiriki wetu –** tambua bajeti ya kazi na ujadili nasi kuhusu muda na malipo yetu mapema kama ungefanya na washirika wengine.
- **Tambua ujuzi na uzoefu wetu –** tunaweza kufanya zaidi ya kampeni za mitandao ya kijamii – tuna ujuzi katika uundaji mkakati, uwezeshaji, utetezi, uandishi, utafiti, uchanganuzi na ujuzi wa shirika. Kumbuka tunaelewa na tunaweza kutoa maoni juu ya mambo zaidi ya masuala ya vijana wanaoishi na VVU - sisi pia ni raia, familia na wanajamii na tuna maoni na mawazo kuhusu maeneo mengine mengi ya dunia.
- **Toa fursa kwa vijana kufanya maamuzi** ambayo yanaweza kuleta mabadiliko. Shirikiana na usjiusishe na vijana katika kila ngazi.

3 ‘TUPO SOTE HAPA?’ KUHAKIKISHA UWAKILISHI WA MAKUNDI MBALIMBALI YA VIJANA

“Ilikuwa ngumu kutendewa vibaya sana, lakini nilihitaji kujihusisha nao kwakuwa wakilenga kazi ya ngono na SRHR. Kujiondoa kungeondoa fursa ya jumuiya nzima ya wafanyabiashara ya ngono kusikilizwa hapo.”

Kijana, Afrika Kusini

Tunaona YPLHIV wengi zaidi wakiwakilisha wenzao kwenye hafla, wakichangia nyenzo za programu na kuchangia kazi ya vyombo vya habari, lakini mara nyingi tunaona nyuso zinazofanana na kusikia sauti zilezile. YPLHIV ni tofauti na ingawa tunaweza kushiriki changamoto nyingi zinazofanana, tuna uzoefu wa kipekee ambao hutofautiana katika maeneo na hali. Inaweza kuonekana kuwa rahisi kufanya kazi na mtu yule yule kila wakati unapojua uwezo wake, anajua shirika lako na una uhusiano. Walakini, ni muhimu kuwa umefikiria juu ya:

- Ni nani anayefaa kuwakilisha haya maswala
- Wajibu wako wa usawa wa fursa kwa YPLHIV wote
- Kwamba wale wanaohusika wana uzoefu wa kuishi wanaowakilisha.

Uzoefu ulioishi wa vijana wenye ulemavu, vijana wanaoishi na VVU, vijana wasagaji, mashoga, jinsia mbili, watu waliobadili jinsia, vijana wanaotumia dawa za kulevya, na vijana wanaouza ngono.

Vijana walisema nini:

Uwakilishi wa makundi mbalimbali

Unahitaji kuwa na uhakika kuwa unatutambua na kutujumuisha sote na kwamba una vijana wanaoelewa na wenye uzoefu katika masuala uliyochagua. Hakuna kijana anayeweza kuwakilisha vijana wengine wote. Mashirika yanahitaji kufanya kazi kutafuta vijana kutoka jamii zote zinazowakilisha utambulisho mbalimbali.

Ni muhimu pia kusaidia vijana wetu mashirika ili tuweze kujenga uwezo wetu na kuwashauri vijana wapya kutoka asili mbalimbali kama watetezi na wanaharakati na kuwekeza katika kizazi kijacho.

KESI MAFUNZO:

Mtetezi kijana kutoka Urusi alitambua kwamba shirika moja lilikuwa na idadi kubwa ya wafanyakazi wazee wanaoongoza kazi. Walibuni miradi kwaajili ya wazee na hii ilisababisha vijana kutotaka kushiriki.

> “Watu wengi wanaohusika walikuwa wazee, na vijana hawakuhusiana nao kwa uhuru.”

KESI MAFUNZO:

Mtetezi kijana wa Kivietinamu alisema kuwa katika kazi yake ya mapema, yeye alipata fursa ya kuanzisha shirika la wanaume ambao wanafanya mapenzi na wanaume na jumuiya ya watu waliobadili jinsia, ambao walikuwa hawatambuliki nchini Viet Nam. Mfadhili mkuu alijitahidi sana kuunga mkono hilishirika na jumuiya ilihudumia, kutoa mafunzo nakujenga uwezo pamoja na msaada kuhudhuria mikutano na warsha ili kuhakikisha wale ambao mara nyingi wanatengwa wamewakilishwa.

> Vijana kutoka jamii ya LGBTIQ+ wanajihusisha zaidi na programu za VVU - wanavutiwa. Miaka kumi iliyopita, ni wachache sana waliojihusisha. Sasa kuna programu nyingi zaidi katika jamii na vijana wanaonekana zaidi na kushiriki.

ORODHA

- ✓ **Hakikisha unafanya kazi na aina mbalimbali za vijana** ambao wanaweza kushiriki uzoefu wa kuishi kwenye maswala mahususi.

- ✓ **Jumuisha** na fikiria jinsi ya kusaidia watu wengine kushiriki ambao wanaweza kukumbana na vikwazo vya kushiriki kama vile vijana wanaoishi na ulemavu, makundi yaliyotengwa na unyanyapaa. Fikia jumuiya hizi na uzungumze nazo kuhusu kile ambacho kingewezesha ushiriki wao.

- ✓ **Usitegemee watu haohao kila wakati –** kuna hatari ya kuondolewa lakini pia mapungufu kwao kuwa na uwezo wa kuwakilisha vijana wengine.

- ✓ **Saidia tafsiri** na usitumie hitaji la tafsiri kama sababu ya kutojumuisha mtu. Inahitaji muda na pesa lakini ni sehemu muhimu ya kutengeneza fursa sawa ya kushiriki.

- ✓ **Jenga uhusiano na mashirika yanayoongozwa na vijana** ili kupanua uelewa wako wa mahitaji mbalimbali ya vijana na kufikia uwakilishi mpana wa vijana katika kazi yako.

4 'JE, TUNALIPWA KWA HILI?' KUTOA MSAADA – WA VIFAA, WA KIFEDHA, WA HISIA.

> "Walinipangia katika hoteli ya kutisha. Ilikuwa chafu na kukosa huduma. Pia niliwekwa chumba kimoja na mtu mwingine. Niliwasilisha mawasilisho matatu kwa shirika hilo, hakuna mtu mwingine kwenye jopo hilo aliyetendewa hivyo."

Kijana, Lebanon

Baadhi ya tabia zinazotambuliwa na YPLHIV zinatokana na ukosefu wa usaidizi wa kibinafsi na ustawi unaotolewa kwao. Sehemu ya wajibu wa huduma ni kuhakikisha hakuna unyonyaji wa vijana. Hii ni pamoja na kuhakikisha kwamba vijana hawakabiliwi na ugumu wa kifedha au upotevu wa mapato kutokana na kazi zao na shirika.

Uzoefu wa vijana ni muhimu kwa mijadala kuhusu maisha yetu na kazi ya kutuunga mkono. Kwa hivyo, mara nyingi tunaombwa kuhudhuria mikutano ana kwa ana au mtandaoni ili kutoa mtazamo wa kijana. Hata hivyo, fursa hii mara nyingi hutolewa bila kutambuliwa kwa upotevu wa mapato kwa kijana au usaidizi kamili wa kifedha unaohitajika kuhudhuria au kushiriki.

Tunakumbana na changamoto za kushiriki kwa sababu ya ukosefu wa usaidizi wa kusafiri, au kufikia data au vifaa vya kushiriki mtandaoni. Mara nyingi tunatarajiwa kutumia simu za kibinafsi na mikopo ya thamani ili kushiriki katika vikundi vya kazi, kamati za uongozi, na mitandao - tunalipa ili tu kupata fursa ya kushiriki.

Vijana walisema nini:

Je, tunalipwa kwa hili?

Kama vijana wanaowakilisha mashirika kwenye mikutano, ni mara chache tunapewa posho ya siku kama wafanyakazi wengine. Tulitarajiwa kulipa mbele na mashirika ya ankara au kutumia kadi za benki ambapo wengi wetu hatuna. Tunatumiwa kwenye njia ngumu za usafiri, ndege za usiku wa manane, kuunganisha ndege zinazovuka mabara mengi ambazo zinahitaji visa za ziada na muda, ili kuokoa gharama.

Wengi wetu hufika katika maeneo ya kigeni bila ujuzi wa jinsi ya kufanya mizunguko au sehemu zilipo hoteli za kawaida, kushiriki chumba kimoja na wageni tena tusiowafahamu wakati wanajopo wengine hupumzika kwenye hoteli za kifahari.

Tunawekwa kwenye mikutano yenye maandalizi madogo na mara nyingi hauungwi mkono kuelewa michakato ya mashirika au istilahi zinazotumika. Wakati fulani hatupewi tafsiri na kuishia kuhisi kutengwa kwa kukosa ufahamu wa mfumo au lugha.

KESI MAFUNZO:

Mtetezi kutoka Dominika alieleza alipohudhuria tamasha la mkutano wa kimataifa kama mwandishi. Alikuwa hajalipwa kwa kazi yake wala kupewa Posho ya siku ya waandaaji. Alipewa tu vocha ya chakula ili kupata milo eneo la mkutano. Siku nyingi, ilibidi aondoke kwenye kituo cha mikutano usiku sana, kwa sababu ya wingi wa kazi na kulikuwa na usalama mkubwa na masuala ya usalama katika jiji wakati huo.

> "Nilikatishwa tamaa kwa sababu ulikuwa mtandao wa kimataifa, na walipaswa kujua zaidi."

KESI MAFUNZO:

Mwanaharakati kijana anayeishi Uingereza alielezea kazi yake na shirika la kimataifa lenye tuzo nyingi. Alieleza jinsi avyolipwa kama mshauri wa mradi, na aliungwa mkono na wafanyakazi wanne. Mara zote mradi ulikuwa na mazungumzo ya mara kwa mara kuhusu jinsi wanavyoweza kumsaidia kuimarisha ujuzi wake kuwa muhimu zaidi katika mradi wake unaofuata, na kupata kazi za baadaye.

Kutolipwa kunaweza kuwa na athari nyingi kwa YPLHIV. Makubalianio yote hayapaswi kuwa ya gharama tu, bali pia ukiri kwamba vijana wengi wanafanya kazi katika ajira ambapo tunalipwa kwa kile tunachofanya, na ikiwa tunafanya muda ambao si wa kazi, hatulipwi.

Kuokoa pesa kwa kutumia mipango migumu ya usafiri sio tu kuwaweka YPLHIV katika hatari ya madhara na dhiki inayoweza kutokea, kunaweza pia kuleta changamoto za kiafya na ustawi, kulazimika kudhibiti dawa katika maeneo ya muda na kukosa kupumzika na kujitayarisha kabla ya kuzungumza.

ORODHA

- ✓ **Jadili mahitaji yetu** kuhusu usafiri na malazi mapema.
- ✓ **Utuulize ikiwa tutakosa kazi, na ikiwa hiyo inamaanisha tutapoteza pesa.**
- ✓ **Heshimu afya na ustawi wa vijana** na fikiria jinsi ya kufanya safari kwa ufanisi, salama na moja kwa moja.
- ✓ **Hakikisha ushiriki ufaao wa wazazi na walezi** ili kupata usaidizi wao wa kuwashirikisha vijana.
- ✓ **Toa msaada wa kifedha** mapema. Posho ya siku ni rahisi zaidi kwa vijana kudhibiti na kutoa chaguo la kuweka akiba ili kupeleka kitu nyumbani.
- ✓ **Lipia muda wetu,** utuunge mkono kwa posho au kandarasi- wakati wetu ni wa thamani, na tuna majukumu pia. Usitarajie vijana kujitolea muda wao bure, hakikisha unawalipa kiwango kinachofaa kinachotambua mchango wao sio tu ‘kima cha chini’.

5 KUFANYA KAZI PAMOJA’ KUJENGA USHIRIKIANO CHANYA (MZURI) BAINA YA VIJANA

> “Nilipojulikana kazini, na nilipokuwa na nafasi za kimataifa, shirika la ndani nililofanya nalo kazi halikufurahishwa na ukweli kwamba nilikuwa nikienda mahali, waliogopa kwamba ningeunda shirika ambalo lingeshindana nao.”

Kijana, Lebanon

Kufanya kazi na vijana kunaweza kusababisha masuala yanayozunguka usawa wa madaraka. Watu wana waza kuhusu vijana kukosa uwezo au uzoefu na hii inaweza kusababisha wazee kutawala vijana na nafasi za vijana au kudharau uwezo wao.

Vijana wanaweza kujikuta wakiongozwa au kuelekezwa nini cha kufanya, wakiwa na nafasi ndogo ya mapendekezo au maamuzi yao wenyewe. Katika baadhi ya hali, usawa huu wa nguvu unaweza kutupelekea kuhisi tunadanganywa katika kufanya mambo ambayo hayana raha au kutumika kwa kazi duni ambazo haziakisi ujuzi na uwezo wetu.

Vijana walisema nini:
Kufanya kazi pamoja

Tunapofanya kazi na baadhi ya mashirika, yanaweza kuwa ya mfumo dume na kutaka kudhibiti shughuli zetu wakati yanapaswa kuwa na uwezo na kutuunga mkono. Wakati fulani mashirika yanakuwa eneo na kwa bidii au kuzuia tu mwingiliano, fursa, na ushirikiano kwa vijanawalio nje ya asasi zao.

Ushirikiano chanya na imara wa vijana ambapo vijana wanahisi salama, wanathaminiwa na wanaweza kushiriki kikamilifu, ni muhimu sana katika kukabiliana na hili.

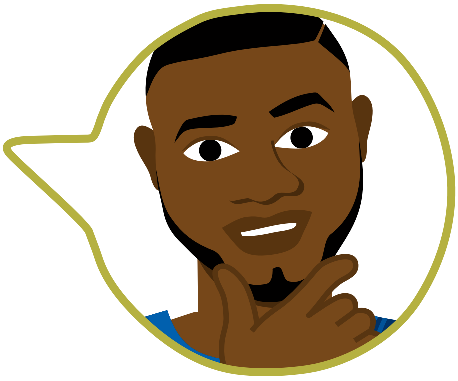

KESI MAFUNZO:

Mtetezi wa Uganda alisema kuwa shirika alilokuwa akifanya lilikua na tabia isiyo na maadili kwavijana. Vijana hawakupokea mishahara kwa kazi waliyofanya, na walijishughulisha kama watu wa kujitolea.

Hila ilikuwa imeenea, na hawakusikiliza sauti za vijana wakati wa kufanya maamuzi. Hili shirika liliwahi kufadhili mtetezi kijanakuhudhuria tukio, lakiniwakamzuia asiingiliane na mwakilishi yeyote wa mashirika mengine, kuwanyimafursa ya mtandao.

"Kwangu, nina uzoefu wa kutosha kurudisha nyuma hali hii, hata hivyo, vipi kuhusu vijana ambao hawana uwezo au uzoefu wa kurudisha nyuma?"

KESI MAFUNZO:

Mwanaharakati kutoka Uganda alieleza uzoefu chanya wakati wa kuhudhuria mkutano wa kilele ambapo waandaaji walimruhusu kushiriki naye kwa ufanisi na washiriki waliohudhuria na walimuunga mkono kwa kushirikiana na watu.

> "Kulikuwa na nafasi kwa ajili yangu yakufanya mazungumzo, kufungua na kuhakikisha hakuna vikwazo kati yangu na washiriki."

KESI MAFUNZO:

Mtetezi kijana kutoka Cameroon alielezea kazi yake na muungano wa vijana. Aliombwa afanye kazi kubuni dhana kwa ajili yamradi na kubuni msingi. Akifanya kazi na vijana wengine yeye hukusanya taarifa na kuzifanyia kazi kubunipamoja. Vijana walitoamawazo jinsi ya kutekeleza na nani wa kumjumuisha.

ORODHA

- ✓ **Hakikisha vijana wanapewa nafasi** ya kutoa maoni na kufanya maamuzi yenye maana – ikiwa mchango wetu hauwezi kushawishi mabadiliko kwa nini unatujumuisha?

- ✓ **Usijaribu kudhibiti** vijana wanasemaje au kufanya nini, hatupo kwa ajili ya kukuza sauti yako, tuko kwa kutumia yetu.

- ✓ **Fikiria jinsi ya kuruhusu uhuru zaidi kwa vijana** na kuwa na ufahamu wa mienendo ya nguvu katika mahusiano wakati unapohusika na vijana. Unawezaje kuunda usawa zaidi na usawa katika ushirika?

- ✓ **Amini mashirika yanayoongozwa na vijana** kufanya kazi na kusimamia pesa. Ikiwa umewachagua kufanya kazi nawe, wape uhuru sawa kama unaowapa wengine. Ikiwa wanahitaji msaada wa ziada wape pia.

- ✓ **Usijenge ushindani** au kuzuia mwingiliano wa vijana na mashirika mengine. Tengeneza nafasi na fursa kwa vijana kujifunza na kujiendeleza.

- ✓ **Andaa shirika lako mwenyewe** jinsi ya kufanya kazi na vijana, chunguza maswala kuhusu mawasiliano, uwajibikaji, uhuru, sauti, na changamoto za kijamii ambazo zinazuia ushiriki wa vijana ndani ya shirika lako mwenyewe na zaidi.

- ✓ **Usifikirie kuwa 'mchanga' inamaanisha kutokuwa na uzoefu –** tathmini na utambue ujuzi wa sifa na uzoefu wa vijana kama ungefanya kwa wengine. Na pale ambapo hakuna ujuzi, toa ushauri ili kuwajenga.

- ✓ **Jenga mahusiano yenye nguvu ya pande mbili.** Ni wajibu wa vijana na mashirika kuunda na kudumisha ushirikiano imara. Kutambua ni wapi tunaweza kuongoza michakato, kufanya maamuzi na wapi tunahitaji mwongozo na usaidizi zaidi.

6 ‘KUTAZAMA WAKATI UJAO.’ KUWEKEZA KATIKA UENDELEVU WA MASHIRIKA YANAYOONGOZWA NA VIJANA

“Ushauri ni muhimu, athari ya kuporomoka kwa habari ni kitu cha kwanza. Mara tu shirika linanitambua, ninapaswa kuwa na uwezo wa kutambua vijana wengine ambao ni muhimu kuendesha ajenda sawa katika vikao tofauti.”

Kijana, Zimbabwe

Miaka michache iliyopita nimeona maendeleo makubwa katika kujitolea kwa ushirikishwaji wa vijana na ushiriki wa maana wa YPLHIV, lakini kujitolea ni mwanzo tu. Bado kuna mengi ya kufanya ili kuboresha mazoezi kwa upana zaidi na kuendeleza kazi hii. Tunahitaji kudumisha mtiririko wa vijana wa hali ya juu ndani ya VVU na sekta pana ya afya ambao wanafanya kazi kama watetezi na wanaharakati na hiyo inamaanisha kuwekeza katika maendeleo yao.

Ili kuwe na dhamira ya uendelevu na mashirika lazima kuwe na uelewa wa thamani ya vijana na utambuzi wa msaada na fursa tunazohitaji ili kustawi sekta hiyo.

Vijana walisema nini:

Uendelevu

Uendelevu unahitaji uwekezaji katika ushirikiano na mashirika yanayoongozwa na vijanakatika mafunzo na ukuzaji ujuzi na katika kuandaa na kushauri kizazi kijacho cha mawakili. Kama watetezi wa vijana tunapaswa kuungwa mkono kuhudhuria mikutano au makongamano yote, na si kuwa katika hali ambapo tunarudi nyumbani mapema kutoka kwenyemikutano mapema ili kuokoagharama.

Tunahitaji pia kuona njia na fursa kuundwa huku watu wakiondoka kwenye nafasi ya vijana na msaada unaotolewa kwa vijana wanaochukua majukumu mapya katika mashirika.

KESI MAFUNZO:

Mtetezi kijana kutoka Uganda aliangazia shirika lisilo la kiserikali lililofanya kazi vizuri pamoja na vijana. Shirika lilitoa malipo ya siku, lilikubali kukosolewa, na kurekebishwa ipasavyo, ilitoa mawasiliano kwa wakati kwavijana, na daima walichukua mahitaji yao na kuzingatiwa wakati wa kupanga ratiba za safari.

Aidha, shirika lilitoa msaada kwa watetezi vijana, na ilitoa fursa za ukuaji kwa wanaharakati wanaofanya nao kazi.

> "Msingi wa maarifa yangu umeongezeka, napenda kujifunza, kupata fursa hizi kuingia kwenye akili na kukusanya rasilimali."

KESI MAFUNZO:

Mwanaharakati kutoka Lesotho alieleza jinsi fedha zinavyoelekezwa kwenye mashirika ya vijana si endelevu. Wafadhili mara nyingi huelekeza matumizi ya fedha, kwa mfano, wanahitaji shirika kukodisha badala ya kununuamagari. Kawaida, miradi ni mudamfupina wakati mradi unakamilika, shirika haliwi na mali na hufa.

> "Nadhani wafadhili wanapaswa kuruhusu mashirika kununua mali hivyo wanaweza kujiendesha hata baada mradi kuisha."

KESI MAFUNZO:

Mwanaharakati kutoka Zimbabwe alisema kuwa yeye alikuwa na uzoefu mzuri wa kufanya kazi namtandao wa kimataifa wa mawakili. Alifundishwa jinsi ya kusimulia hadithina kuwafanya kuwa na athari, na jinsi yakuunganisha hadithi na masuala ya kitaifa kiwango ambacho wafadhili wanaelewaathari wanazofanya. Shirika lilikuwa la kimataifa kuhusu malengo yao ya mafunzo na waliandaa mafunzo ya siku tatu nchini masuala ya kiufundi na yasiyo ya kiufundi yahadithi kwa mawakili vijana katika mtandao wao. Aidha, shirika lilitoa msaada wa kibinafsi kwa wanachama wakeili kuhakikisha wanakaa salama wakati wa kipindi cha janga la dunia la UVIKO-19.

Wafadhili ni muhimu katika uendelevu, wanaweza kusaidia na kuendeleza kazi hii kwa kutarajia kuona vipengele vinavyofadhiliwa vya programu zinazosaidia ushiriki wa vijana na kutathmini hili kama sehemu ya kazi yao ya usimamizi wa ruzuku.

Hii ina maana ya kuhimiza maombi ambayo yanajumuisha ushirikiano wa vijana na kuchangia katika kujenga uwezo wa vijana wanaoishi na VVU kama waandaaji wa programu, watetezi, na watafiti.

ORODHA KWA MASHIRIKA

- **Fikiria mahusiano ya muda mrefu na ushirikiano na shirika la vijana** na jinsi unavyoweza kupata manufaa zaidi kutokana na ushiriki wa YPLHIV. Epuka kupanga hafla moja.
- **Fikiria jinsi shirika lako linavyoweza kutengeneza njia** kwa vijana katika shirika lako. Je, kuna njia za ajira ambazo zinaweza kutengenezwa – kwa mfano, mafunzo ya kazi, nafasi za chini, na walioachiliwa.
- **Mpango kwa uangalifu kwa vijana ambao wanazeeka nje ya sekta.** Usiangalie tu seti inayofuata lakini fikiria njia za wale wanaoingia kwenye hatua inayofuata.
- **Saidia mafunzo zaidi au ufadhili** wa masomo ili kuwekeza kwa vijana kwa sekta sio tu shirika lako.
- **Tambua kwamba nguvu na shauku ya vijana haina kikomo.** Katika hamu ya kujifunza na kuvutia nakuongeza kila fursa, vijana wako katika hatari ya kuondolewa – fahamu msaada unaopaswa kutoa na sio kuwalemea watu binafsi.

ORODHA YA WAFADHILI

- ✓ **Kusaidia na kufadhili maendeleo ya ujuzi** kama sehemu ya kazi na YPLHIV – msaadakujenga uwezo kwa njia ya ushauri, mafunzo, na uwekezaji katika mashirika yanayoongozwa na vijana.

- ✓ **Fanya mipango na uwekeze katika kizazi kijacho** cha watetezi – toa muda mrefu zaidimsaada na usaidizi kwa mashirika yanayoongozwa na vijana kusaidia mafunzo na ushauri wa watetezi vijana.

- ✓ **Tetea uwekezaji mkubwa zaidi katika mashirika yanayoongozwa na vijana** kwa muda mrefu – hii ina maana kusaidia uwezo wao wa shirika si programu zao zilizozuiliwa.

- ✓ **Wekeza kwa vijana kwa muda mrefu na zaidi ya sehemu maalum ya kazi –** waunge mkono kujenga uhusiano na mitandao ili kijana aweimara zaidi bila kujali kama wanakaa na wewe.

- ✓ **Kuhitaji mashirika kuonyesha uendelevu zaidi na ushirikiano** wenye ufanisi kwa ajili ya ushiriki wa vijana kutoka kwa wafadhili. Tathmini uwezo wa shirika wa kuwashirikisha vijana kwa njia zenye maana na za kimaadili.

- ✓ **Kukuza usaidizi endelevu wa kifedha kwa mipango ya vijana.** Piamara nyingi ufadhili wa kusaidia mashirika ya vijana ni mdogo na wa muda mfupi. Hapoinahitaji kupata ufadhili katika sekta ya VVU ili kuendeleza msaada kwa mashirika yanayoongozwa na vijanaili kuhakikisha kuwa yanaweza kuwa na ufanisi.

7 'UWAJIBIKAJI HUZAA WAJIBU'- KUTANGAZA ZAIDI UWAJIBIKAJI KWA VIJANA

> "Toa jukwaa la kuweza kushiriki uzoefu binafsi na uwajibikaji. Sikia sauti zetu na masikitiko yetu kuhusu ukosefu wa fursa."

Kijana, Uganda

Wakati idadi inayoongezeka ya mashirika yanatamani kuwashirikisha vijana zaidi katika kazi zao, bado kuna pengo katika uwajibikaji wa mashirika, kwanza kwa vijana wenyewe lakini pia kwa mashirika yao na wafadhili wao.

Haitoshi 'kuweka tiki kwenye kisanduku' kusema umefanya kazi na vijana. Kazi inahitaji kuwa ya thamani, kuwa na matokeo na ifanyike kimaana na kimaadili.

Vijana walisema nini:

Uwajibikaji

Kama vijana tunahitaji kujua jinsi mashirika yanavyotumia uzoefu wetu, data, na mawazo katika kazi zao. Mashirika lazima yaweze kuonesha walichofanya, walichojifunza na jinsi ya kuboresha. Ili kuboresha ufanyaji kazi, vijana wanahitaji kuhusika katika kutathmini na kupima ubora wa kazi. Na hii haimaanishi tu kujaza fomu ya tathmini mwishoni mwa tukio.

KESI MAFUNZO:

Mwanaharakati mmoja kutoka Zimbabwe alielezea jinsi ilivyo muhimu mashirika kuwajibika kwa vijana. Alisisitiza wanatakiwa kuona jinsi ambavyo wamekuwa wakifanyia kazi nyaraka na kutafakari jinsi vijana walivyofanya kazi pamoja nao.

> "Mashirika yanahitaji kutathmini mchakato na kuuliza mpangilio wa maswali kila mwakakutoa taarifa ya uwazi na uwajibikaji wa uzoefu wa vijana."

KESI MAFUNZO:

Mtetezi alieleza jinsi alivyo angalia shughuli ambazo shirika lilifanya na kufanya utafiti wa 'siri' juu ya ushiriki wa vijana, kwani mara nyingi sana kijana hujitolea na si sehemu ya Sekretarieti.

ORODHA

- ✓ **Hakikisha vijana wanaoshiriki katika tafiti, vikundi lengwa, matukio ya utetezi, mikutano, utafiti wa muundo wa programu wanapewa mrejesho** kuhusu matokeo ya kazi, jinsi maamuzi yalivyofanywa na maamuzi yaliyoathiriwa. Vijana wanaelewa kuwa sio kila wazo, uzoefu au wito wa kuchukua hatua utasababisha mabadiliko ya moja kwa moja, lakini tuna haki ya kuelewa jinsi maoni na sauti zetu zilitumiwa na mabadiliko gani yalitokea.

- ✓ **Shirikisha vijana katika michakato ambayo wanaweza kushawishi –** utuombe tushiriki katika michakato ambayo hakuna nafasi ya mabadiliko, kwenye ulaghai, na haiheshimu muda na mchango wa vijana.

- ✓ **Hakikisha una utaratibu wa uteuzi wa haki na wa uwazi** unapochagua vijana kwenye shughuli na uhakikishe unawalipa vijana kwa haki.

- ✓ **Tafuta njia za kupima ufanisi wa kazi yako na vijana.** Waulize vijana kutathmini jinsi ulivyofanya na kile tunachothamini kuhusu kufanya kazi nawe.

- ✓ **Kuwa muwazi** unapowashirikisha vijana kuhusu kazi inahusu nini ili vijana waweze kufanya maamuzi sahihi na waweze kuwajibisha ndani ya ushirikiano.

- ✓ **Kuwa muwajibikaji** kwa vijana kuhusu ushiriki wa maana na wa kimaadili – onyesha kujitolea kwako na jinsi ungependa kupimwa kwenye mafanikio yako.

- ✓ **Kama wafadhili tarajia kuona ushahidi wa ushirikishwaji bora wa vijana –** uliza mrejesho kutoka kwa vijana na uombe taarifa kuhusu ushiriki wa vijana dhidi ya orodha ya masuala.

- ✓ **Wahimize vijana kutumia zana iliyo katika mwongozo huu kutathmini shirika lako.**

KUPIMA MAENDELEO YETU

Katika mwongozo huu mzima tumeangazia utendaji na hatua tunazoamini mashirika yanapaswa kufuata ili kuhakikisha kazi yao na vijana wanaoishi na VVU inafanywa kwa njia ya maana na ya kimaadili zaidi. Katika sehemu hii utapata chombo ambacho unaweza kutumia kutathmini shirika lako dhidi ya maeneo saba na kubaini pale ambapo kuna haja ya wewe kuboresha mbinu yako.

Zana iliyo hapa chini ina orodha zote za kutumia ili kujipatia alama dhidi ya 1-5. Baada ya kukamilisha alama, unaweza kusoma muhtasari unaohusishwa na alama zako na uzingatie hatua unazoweza kuchukua.

KUPIMA UFANYAJI KAZI WA SHIRIKA LETU KWA VIJANA

1 = Mbaya   2 = Chini ya Wastani   3 = Wastani   4 = Nzuri   5 = Bora sana

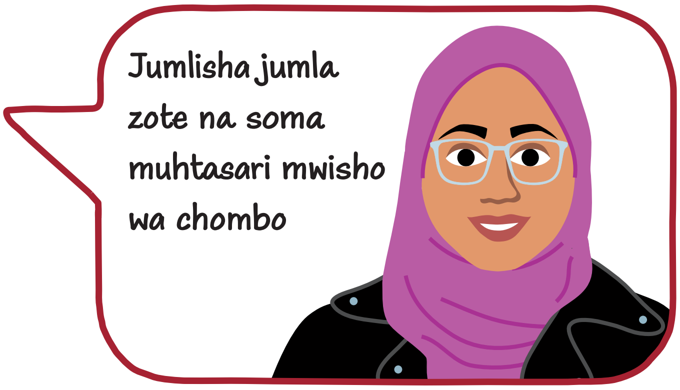

KUWAWEKA VIJANA SALAMA

1	Tunayo sera ya ulinzi ambayo hutoa habari wazi juu ya kufanya kazi na vijana na watu wazima walio katika mazingira magumu na taratibu zakuripoti tukio lolote.	1	2	3	4	5
2	Tunatoa mafunzo kwa wafanyakazi juu ya kufanya kazi na vijana na umuhimu wa sera ya ulinzi nawajibu wetu wa kuitunza.	1	2	3	4	5
3	Tunafanya tathmini ya hatari kwa shughuli ambapo tunafanya kazi moja kwa moja na vijana kutambua hatari kubwa na hatua za kupunguza hatarina madhara.	1	2	3	4	5
4	Tunaweka hatua zilizotambuliwa ili kuzuia au kupunguza hatari na madhara kwa vijana wanaofanya kazina sisi.	1	2	3	4	5
5	Tunawapa vijana habari na mafunzo juu ya sera yetu ya ulinzi, na usalama kwa taratibu za kusafiri na kuripoti.	1	2	3	4	5
6	Tunashughulikia habari za vijana na data kwa usalama na kuhakikisha tunapata idhini kwa shughuli zote.	1	2	3	4	5
7	Tunatoa msaada wa vitendo na wa kibinafsi kwa vijanawanaofanya kazi nasi kulinda afya zao na ustawi kupitia ushauri, mawasiliano au kusaidiana nao.	1	2	3	4	5

KUTHAMINI MCHANGO WA VIJANA

8	Tunawasiliana na mashirika ya vijana na kuelewa wao ni akina nani, wanafanya nini na jinsi gani tunaweza kufanya kazipamoja.	1	2	3	4	5
9	Tunatenga bajeti kusaidia ushiriki wa vijana ama kupitia ruzuku au msaada kwa mashirika wanayo shirikiana nayo kwa kutoa ruzuku, posho ya siku,ufadhili wa masomo kwa vijana.	1	2	3	4	5
10	Tunaonyesha dhamira ya wazi ya kufanya kazi na vijana katika kila ngazi na uwazi kuhusu thamani ya vijana ambayo shirika linaona katika ushiriki wenye maana na wa kimaadili.	1	2	3	4	5
11	Tunashirikisha vijana katika kila hatua ya mradi.	1	2	3	4	5
12	Tunatoa nafasi kwa vijana kuongoza kazi na kufanya maamuzi ambayo yana athari (matokeo) na kuunda mabadiliko.	1	2	3	4	5
13	Tunahakikisha tunathamini juhudi za vijana na kuwafanya wahisi kuhusishwa.	1	2	3	4	5

KUHAKIKISHA UWAKILISHI WA MAKUNDI MBALI MBALI YA VIJANA

14	Tunahakikisha tunafanya kazi na vijana wa makundi mbali mbali, kuongeza uwakilishi mpana kwa kuondoa vikwazo vya ushiriki wa vijana – kama vile ufikiwaji, eneo, uhalifu, lugha.	1	2	3	4	5
15	Tunatenga muda na fedha kuwafikia vijanakutoka jamii mbalimbali zaidi kwa uwakilishi wa kweli.	1	2	3	4	5
16	Tunahakikisha maombi kwa vijana kuchukua nafasi katika Kushiriki kwenye shughuli za sera, utetezi au programu yanatangazwa kwa uwazi.	1	2	3	4	5
17	Tunachunguza njia za ubunifu za kuwashirikisha vijana wengineambao kwa kawaida hatufanyi kazi nao. Tunatumia majukwaa ya mtandaoni, zana za kidijitali.	1	2	3	4	5
18	Tunajenga ushirikiano namashirika yanayoongozwa na vijana ili kusaidia zaidi uwakilishi wa vijana.	1	2	3	4	5

KUTOA MSAADA

19	Tunajadiliana na vijana kuhusu tukio au kipande cha kazi mapema. Ikijumuisha malipo,kusafiri na vifaa kabla ya kuwaulizakukubali.	1 2 3 4 5
20	Tunasaidia gharama zote za usafiri – visa, kwenda ubalozi, bima, chanjo, safari za kuunganisha ndege, posho ya siku na malipo yote hutayarishwa mapema.	1 2 3 4 5
21	Tunawalipa vijana kupitia posho ya siku, pesa ya kujikimu, data na vocha za simu, na ufadhili wamashirika. Tunajadili na kuchunguza nini haja yao ili kufanya kazi kwa ufanisi.	1 2 3 4 5
22	Tunatoa pesa mapema, kwa hivyo vijana kuwa na pesa za kusafiri mapema na sio kuwalipa wakati wako safarini.	1 2 3 4 5
23	Tunatoa taarifa kuhusu nchi mpya, juu ya usalama, utamaduni, lugha, fedha na kuhakikisha kijana ana bima na maelezo kuhusu usalama.	1 2 3 4 5
24	Tunatoa usindikizaji kwa mikutano na matukio na tafsiri ili kuruhusu vijana kushiriki kikamilifu.	1 2 3 4 5
25	Tunatambua ustawi wa vijana. Hatuwapi kazi zaidi ya uwezo wao ili kuondoa hatari ya kuchoka.	1 2 3 4 5

KUJENGA USHIRIKIANO MZURI (CHANYA) BAINA YA VIJANA

26	Tunatoa mafunzo kwa wafanyakazi jinsi ya kufanya kazi kwa ufanisi na vijana. Tunachunguza mitazamo, maadili,changamoto namienendo ili kuunda ubia sawa zaidi.	1 2 3 4 5
27	Tunatoa nafasi na taratibu kwavijana kutoa maoni na changamoto za shirika bila hofu ya kukataliwa au kutengwa.	1 2 3 4 5
28	Tunawaruhusu vijana kusema maneno yao wenyewe na kuleta mawazo yao wenyewe, bila kuwashurutisha kuzungumza mambo ambayo hawana raha nayo.	1 2 3 4 5
29	Tunaunga mkono mashirika yanayoongozwa na vijana, tunaamini katika uwezo wao wa kufanya kazi kwa usimamizi sahihi.	1 2 3 4 5
30	Tunarahisisha miunganisho kwa vijana na mashirika pamoja na mitandao mbalimbali. Hatutengenezi ushindani au kuweka mipaka baina ya mahusiano yao na mashirika mengine.	1 2 3 4 5

KUWEKEZA KATIKA UENDELEVU WA MASHIRIKA YANAYOONGOZWA NA VIJANA						
31	Tunafikiria malengo ya muda mrefu tunapofanya kazi na vijana. Hatupangi matukio ya mara moja.	1	2	3	4	5
32	Tunatengeneza njia kwa vijana ndanishirika letu. Tuna tambulisha majukumu na hatua za maendeleo.	1	2	3	4	5
33	Tunawekeza katika kujenga ujuzi na ushauri wa vijana kujiandaa kwa ajili yao kwa kazi za sasa na baadaye.	1	2	3	4	5
34	Tunapanga kuwaachilia vijana wanapopita umri na kuhama nje ya sekta ya vijana, na sisi kuwekeza katika kizazi kijacho cha vijana.	1	2	3	4	5
35	Tunahakikisha matarajio yetu kwa vijana ni halisia na hatuko hatarini kuwalemea katika utendaji.	1	2	3	4	5
36	Tunaandika na kukuzwa thamani ya kazi yetuna vijana. Tunaripoti kwa wafadhili nakutetea uwekezaji mkubwa wa ushirika wa vijana-watu wazima.	1	2	3	4	5
KUENDELEZA UWAJIBIKAJI MKUBWA KWA VIJANA						
37	Tunakusanya ridhaa kutoka kwa vijana baada ya kufahamishwa juu ya shughuli watakazohusikana pale inapobidi tuna hakikisha wazazi na walezi wanafahamishwa kuhusu kazi na kutafutaruhusa yao.	1	2	3	4	5
38	Tunatengeneza taratibu za kupata maonikutoka kwa vijana juu ya ushiriki wao, kutathmini ni kwa kiasi gani wanaungwa mkono vizuri na jinsi walivyohisi kuthaminiwa.	1	2	3	4	5
39	Tunahakikisha vijana wanaojishughulisha na kazi wanapatiwa maoni juu ya matokeo namchango waliotoa kwenye kazi.	1	2	3	4	5
40	Tunawapa vijana marejeleo, pongezi, barua za msaada kwa kutambua kazi walizofanya na sisi.	1	2	3	4	5
41	Tunahakikisha kuwa vijana wanaofanya kazi na shirika letu wanahusishwa katika mafunzo endelevu na maemdeleo.	1	2	3	4	5
42	Tunahakikisha tunathamini juhudi za vijana na kuwafanya wajihisi kushirikishwa.	1	2	3	4	5

ULIFANYAJE?

Chini ya 90

Shirika lako halizingatii jinsi ya kufanya kazi na vijana kwa njia ya 'maana na kimaadili'. Unahitaji kuboresha mbinu zako kabla ya kuwashirikisha vijana wowote.

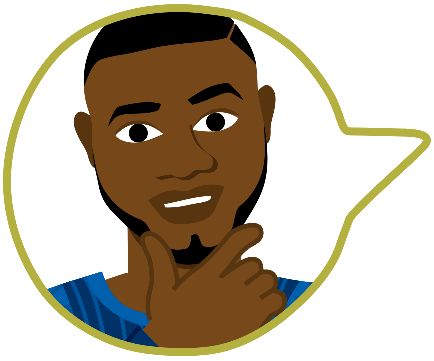

90 - 130

Shirika lako linachukua baadhi ya hatua za kuunga mkono vijana kwa njia ya 'maana na kimaadili'. Unapaswa kukagua alama zako katika maeneo maalumu na kutambua ambapo bado unahitaji kufanya maboresho. Tumia vitendo katika mwongozo wa kukusaidia.

130 - 170

Shirika lako linafanya vizuri kwa kujihusisha na vijana katikanjia ya 'maana na kimaadili' lakini bado upo uwezekano wa kufanya vizuri zaidi. Fikiria maeneo ambapo unaweza kuboresha alama zako na tumia vitendo vilivyo katika mwongozo.

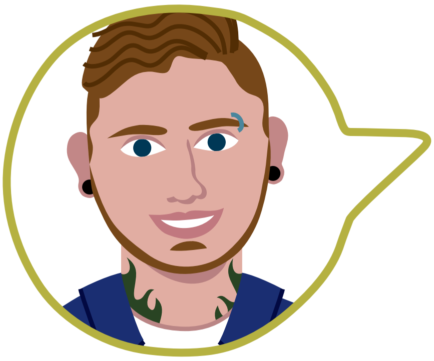

170 - 210

Shirika lako linafikiria kwa makini jinsi ya kufanya kazi na vijana katika njia ya 'maana na maadili' na umeonesha mambo yako salama ili kuhakikisha vijana wanaungwa mkono, wanathaminiwa na kuheshimiwa. Vijana watafurahia kufanya kazi na wewe lakini hakikisha unakagua shirika lako mara kwa mara ili kuhakikisha unadumisha viwango na kumbuka siku zote kuna nafasi ya kuboresha zaidi.

MUHTASARI

Usikivu wa vijana kutoka kote ulimwenguni husimulia juu ya kuongezeka kujitolea kwa mashirika kufanya kazi na vijana wanaoishi na VVU katika programu, sera na utetezi. Hata hivyo, ni wazi kuna bado mengi ambayo yanaweza kuboreshwa kwa jinsi mpangilio unavyofanyika kuhakikisha kuwa vijana wote wanajisikia salama na wanathaminiwa kwa kazi wanayofanya na michango wanayotoa.

Kwa mashirika tunatumai mwongozo huu utakusaidia kupanga kazi yako kwa uangalifu zaidi na uhakikishe kuwa wafanyakazi wako wamefunzwa na kujiandaa kufanya kazi pamoja na vijana ili kufaidika na uzoefu wao, mawazo yao, ujuzi wao na vipaji vyao. Pia tunatumai kuwa unaona umuhimu wa kuwekeza muda na fedha katika kuwashirikisha vijana na kwamba unafanya kazi na wafadhili na wawekezaji wengine kutusaidia kama vijana na kama viongozi wa mashirika, kushiriki kikamilifu.

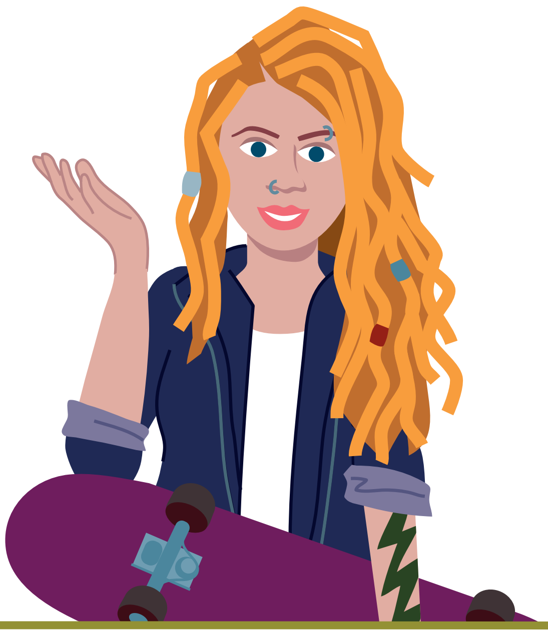

Kama Y+ Global na kama vijana tunajua kinachofanya kazi, tunajua ni nini kinachofaa na kinachovutia na tuko tayari kushirikiana ili kukuza ushiriki wa maana na wa kimaadili wa vijana wanaoishi na VVU katika programu, sera na utetezi. Hii ni hatua muhimu kwetu kutekeleza katika mkakati wetu – kuinua na kukuza sauti yetu na kutetea haki yetu ya kuishi maisha yenye afya na kuridhisha.

RASILIMALI MUHIMU

- CHOICE (no date) *Meaningful youth participation: a position paper*. CHOICE

  https://www.youthdoit.org/assets/Uploads/MYPpositionpaper.pdf

- Frontline AIDS (2016) *Aiming High: 10 strategies for meaningful youth engagement. LINK UP Project.*

  https://frontlineaids.org/wp-content/uploads/old_site/aiming_high_10_strategies_for_meaningful_youth_engagement_english_original.pdf?1464863631

- PMNCH (2018) *Global consensus statement on meaningful adolescent & youth engagement*

  https://pmnch.who.int/resources/publications/m/item/global-consensus-statement-on-meaningful-adolescent-and-youth-engagement

- Women Deliver (2016) *Engage Youth: A discussion paper on meaningful youth engagement*

  https://womendeliver.org/wp-content/uploads/2016/04/Meaningful_Youth_Engagement_Discussion-Paper.pdf

- Women Deliver (2018) *Meaningful Youth Engagement: Sharing Power, Advancing Progress, Driving Change.*

  https://womendeliver.org/wp-content/uploads/2019/05/WD_YouthPositionPaper.pdf

- Y+ Global (2016) *Ready to Advocate.*

  https://www.yplusglobal.org/resources-ready-to-advocate

Global Network of Young People Living With HIV
Eerste Helmersstraat 17 B3
1054 CX Amsterdam, Netherlands
T: +31 (20) 423 4114
E: info@yplusglobal.org

Iliyochapishwa: Februari 2022
© 2022 The Global Network of Young People
Living with HIV (Y+ Global)
Kubuni Mpangilio: Garry Robson
Vielelezo © Garry Robson

Rasilimali za Sisi Ni Wa Muhimu, Tuthamini:
www.yplusglobal.org/resources/we-matter-value-us

www.yplusglobal.org

@YplusGlobal

@Yplus_global

uplus_global

YouTube Y Plus Global

Sisi ni wa muhimu

Tuthamini

MTANDAO WA KIMATAIFA
WA VIJANA WANAOISHI
NA VVU